

PRZYBLIŻYĆ SIĘ (147) *vb pf*

się (84), sie (63).

inf przybliżyć się (9). ◇ *fut 1 sg* przybliżę się (1). ◇ *3 sg* przybliży się (26). ◇ *1 pl* przybliżymy się (1). ◇ *3 pl* przybliżą się (7). ◇ *praet 2 sg m* przybliżyłeś się (2). ◇ *3 sg m* przybliżył się (41). *f* przybliżyła się (3). *n* przybliżyło się (21). ◇ *3 pl m pers* przybliżyli się (11). *subst* przybliżyły się (3). ◇ *imp 2 sg* przybliż się (7). ◇ *3 sg* niech, niechaj się przybliży (3). ◇ *2 pl* przybliżcie się (2). ◇ *con 3 sg f* by się przybliżyła (1). ◇ *3 pl m pers* by się przybliżyli (1). ◇ *part praet act* przybliżywszy się (8).

Sł stp notuje, *Cn brak*, *Linde* bez cytatu *s.v.* przybliżyć.

1. O stosunku przestrzennym: podejść, przybyć bliżej; *appropinquare* *Vulg*, *HistAl*, *PolAnt*; *accedere* *Vulg*, *PolAnt*; *approximare*, *propinquare* *Vulg*; *parere*, *procedere* *HistAl*; *appellere*, *applicare* *Mącz* (87) :

a. O ludziach będących w ruchu w stosunku do obiektów (w zasadzie) nieruchomych (83) : *RejPos* 111; *BudNT Act* 23/15; *MWilkHist* I3v; *Włtaniec/* podźmy: oto fię przybliżył/ który mię wyda. *LatHar* 693; *Tedy Hetman* przybliżywłzy fię poimał go [*Pawła*]/ y kazał go dwiemá łáncuchy zwięzać *WujNT Act* 21/33, *Matth* 26/46, *Luc* 18/40, 19/41, 24/15.

przybliżyć się do kogo, do czego (17): *Paiák* iefth riba morzka rzeczona tako: iż vchem biie/ bo ma na kończu łkrzelow óltre kołci: kthoremi bije czo fię do niego przybliży *FalZioł* IV 30c; *Vłtyfzawłzy* to *Darius* ze fię *Alexander* przibliżył do *Tyru*, posłał lifty mieszczánom á łtarłzym mowiac [...] *BielŻyw* 150; *HistAl* Bv; *MurzNT Luc* 19/29, 24/28; *Gdy fię przybliży Iudás* y wołfko iego do tey rzeki: przeprawiłci fię do nas pierwey/ niebędziemci mu mogli zdołác *Leop* 1.*Mach* 5/40, 1.*Mach* 5/42; *Pothym* gdy fię *Krol* do ółtarzá przybliżył/ obrocił fię kniemu *Arcibiskup* iáł mowic *Collectam* z *Pontyfikału* *BielKron* 329; *Appellere ad aliquem*, *Przibliżic fię do kogo*. *Mącz* 287a, [305]a; *RejPos* 66v; *BudNT Luc* 19/29; *CzechRozm* 135; *LatHar* 162; *WujNT* 130 *marg*, *Luc* 19/29. *Cf* *przybliżyć się do kogo na co*.

przybliżyć się do kogo na co [= w jakim celu] (1): *Y* przybliżę fię do was ná łád/ [...] mowi *Iehowá* *Cewáoth* *BudBib Mal* 3/5.

przybliżyć się dla czego [= w jakim celu] (1): *PR*zybliżcie fię narodowie dla wysłuchania *BudBib* *Is* 34/1.

przybliżyć się k(u) komu, ku czemu (21): *Nikodém* ku lewé ręce [*Jezusa*] fię rzucil/ którą odbiwłfy/ ku nogám fię przybliżył. *OpecŻyw* [155], 62, 145v, 168; *tedibi* [*Turcy*] wziely y *Choczym* tedi bi łfyę prziblizily kv *Camienczv* *LibLeg* 11/44; *HistAl* A5v, C, E8v; *MurzNT Mar* 11/1, *Luc* 19/37; *Przybliżcie fię ku mnie á łłuchaycie tego* *BibRadz Is* 48/16, *Tob* 10/15; *BielKron* 328v; *HistRzym* 11v [2 r.]; *Tobiałz* [...] łzedł włwą drogę áłz fię przybliżył ku *Niniwenu*. *BudBib Tob* 10/15; *LatHar* 719; *WujNT Luc* 7/12, 24/28, *Iac* 4/8. *Cf* *Zwrot*.

przybliżyć się dokąd (2): *Wołofki* *Woiewodá* [...] przybliżył fię łmiele tuż pod oboz náłznych *StryjKron* 757; y przybliżá fię [*bogaci książęta*] ná ono mieyfce łmutku y bolełci/ gdzie im wieczne męki zgotowane łá. *SkarŻyw* 121.

cum inf (1): *A* gdy *Sámuel* przynosił cáłopalenie/ tedy *Pelifłztymczycy* przybliżyli fię walczyć ná *Izraéla* *BudBib* 1.*Reg* 7/10.

Ze zdaniem celowym (2): *Leop Eccle* 4/17; y przybliżył się [Judas] ku P. Iezufowi/ aby go pocałował. *LatHar* 719.

Zwrot: »[ku czemu] bliżej się przybliżyć« (1): A gdy się ku miętzu bliżey przybliżyli [zwoleńnicy]/ s konij fwych zliedli *OpecŻyw* 154v.

Przen (31) :

przybliżyć się do kogo, do czego (5): *WróbŻołt* 106/18; Wífelkim pokármem brzydźiá sie duřá ich [synów ludzkich] y przybliżyli sie aż do bran piekielnych. *Leop Ps* 106/18; *RejPos* 177v; Tym [znakiem krzyża] członki swoie obmuruy/ á złe się do ciebie nieprzybliży. *SkarŻyw* 120; *LatHar* 161.

przybliżyć się czemu (1): Boć nápełnioná ieřt wřýřtkim złym duřá moiá: á żywořh moy przybliżył sie piekłu. *Leop Ps* 87/4.

przybliżyć się k komu, ku czemu (2): Dobrze czyn dobrim przybliżyć sie zaiřte ktobie ludzřka miłořć *BielŻyw* 44; *WróbŻołt* 118/150.

W przeciwstawieniu: »przybliżyć się ... odejřć« (1): Appropinquauerunt perfequentes me iniquitati: a lege aut tua longe facti sunt. Ci ktorzy mie przeřladuią przybliżyli sie ku źłořci [!]/ a od zakonu twego daleko odefřli. *WróbŻołt* 118/150.

Zwrot: »ku drzwiám się przybliżyć« = *bezpořrednio zagrażać* (1): A day Boże by sie me řłowá [przepowiadające nieszczęřcie] odmieniły/ Aleć sie iuż ty ku drzwiám bárzo przybliżyły. *WisznTr* 7.

a) O człowieku wobec Boga: okazać pobożność, zaufać Bogu (5) :

przybliżyć się do kogo (2): Pytháią [ludzie sprawiedliwi] mię o řádziech řprawiedliwořci: á chcą sie przybliżyć do Bogá. *Leop Is* 58/2. *Cf Zwrot*.

przybliżyć się k komu (3): *WróbŻołt* 31/6, K7; Ráno tho okaże Pan/ ktorzy kniemu przysuřłáią/ á řwięte przytuli křobie/ á ktorych wybierze řobie przybliżařie kniemu. *Leop Num* 16/5.

Zwrot: »przybliżyć się [do kogo] ustami« = *oddać Bogu czeřć tylko řłowami, nie czynami* (1): Przybliżył się do mnie (mowi Pan Iehowáh.) lud ten vřtámi swoimi/ y chwali mię wárgámi swoimi *CzechEp* 106.

b) O Bogu i řwiętych wobec człowieka: okazać łaskę, wziąć w opiekę (12) : Przybliżył się w dzień w ktorym ciebie wzywał *BibRadz Thren* 3/57; *BudBib Thren* 3/57; *ArtKanc* K9v; *GrabowSet* N4.

przybliżyć się do kogo, do czego (2): Przybliżayć sie do Bogá: tedyć sie przybliży do was. *Leop Iac* 4/8; *RejPos* 224.

przybliżyć się k(u) komu, ku czemu (5): Przybliż sie ku duřy moyey á ráćz yá wybáwić *LubPs* Q, ff; á owřzem sie przybliży ku káždemu/ křto go iedno s chutliwą wiářą řzukáć będzie. *RejPos* 133, 112v; *BudBib Ps* 68/18[19].

Zwrot: »przybliżyć się do modlitw« = *wysłuchać modlitw* (1): řwięty Mikołáiu przybliř sie do nářnych modlitw łářkáwie y miłořciwie *KrowObr* 163.

c) O řłowach (4) : Modlitwá korzácego sie/ obłoki przeniknie: á dokąd sie nieprzybliży/ nie poćieřly sie *Leop Eccli* 35/21.

przybliżyć się do czego (1): Křto chwali Bogá w ochotnořci/ będzie przyięt: á prořbá iego aż do obłokow przybliży sie. *Leop Eccli* 35/20.

przybliżyć się ku czemu [= ku komu] (1): Appropinquet deprecatio mea in conspectu tuo domine [...]. Niechci się przybliży modlitwa moja ku obliczności twej miły panie *WróbŻółt* 118/169.

przybliżyć się przed co [= przed kogo] (1): Niechay się przybliży modlitwą moją przed obliczność twoję/ Pánie. *LatHar* 154.

d) *Dotknąć kogoś, doświadczyć [ku czemu] (1) :* Skufzony iesteś łakomstwem: ále słucháćlimię będziefz/ w boiázni y w słufzbie Bożey dołkonáłym zoftániefz/ y bicz Boży ku domu się twemu nie przybliży. *SkarŻyw* 35.

b. *O obiektach nieruchomych w stosunku do ludzi będących w ruchu [komu] (1) :* Poniżey zá tym/ przybliżąc się łámy/ Znáczna robotá cnych Prufákow/ Támy *KlonFlis* G3.

c. *O obiektach będących w ruchu wzajemnym ku sobie [do kogo, do czego] (2) :* przykazał bog wśzechmogący dwiemá goram [...]/ á złączáiąc się przybliżyły się do siebie iáko ná dwanáście łokiet *HistAl* M3v; ták iż iedni do drugich [*tj. wojska egipskie i izraelskie*] przez całą noc niemogli się przybliżyć. *BibRadz Ex* 14/20.

d. *W funkcji impf: O elementach topografii: być blisko siebie [ku czemu] (1) :* Tánáis albo Don/ prosto się obrocił ku wśchodu słońcá pothym między Cázanem á Ałstráchanem/ przybliżył się ku Woldźie rzece *BielKron* 431.

2. *O stosunku czasowym: nadejść, nastać (o czasie lub wydarzeniach w stosunku do człowieka); appropinquare PolAnt, Vulg; adventare Mącz (56) :* *BierEz* O4v; A idąc przepowiedáicie/ mówiąc że się przybliżyło Królestwo niebiełkie. *MurzNT Matth* 10/7, *Mar* 1/15; *Leop Mar* 1/15; *BibRadz Is* 5/19, *Matth* 10/7; Y Przybliżył się miefiąc fiódmy *BudBib 1.Esdr* 3/1, *Gen* 47/29; *BudNT Matth* 10/7; Rácz weyźrzyć y wspomnieć/ ná słwe obiecánie/ boć się iuż przybliżyło światá dokonánie. *ArtKanc* K14v, S20v; A gdy wyźrzyćie Ieruzálem woýfkiem obtoczzone: tedy wiedźcie żeć się przybliżyło słpułtołzenie iego. *WujNT Luc* 21/20; Y Przybliżyło się święto Przałnikow/ ktore zowiá Páłchá *WujNT Luc* 22/1, *przedm* 23 [2 r.], *Matth* 3/2, s. 9 *marg*, *Matth* 4/17, s. 15 *marg* (12).

przybliżyć się do kogo (1): Y vzdrawiayćie niemocne ktorzy w nim są/ á powiedayćie im: Przybliżyło się do was królestwo Boże. *WujNT Luc* 10/9.

przybliżyć się komu (10): *PatKaz III* 141v; przybliży się wam królestwo boże/ to iest/ będzie wyrzuczon grzech od was *SeklKat* X2; *RejPos* 12v; *BiałKat* 171; *KuczbKat* 385; *BudBib Am* 6/7; *KarnNap* C3v; gdy się iey [*Eufrozynie*] iuż koniec żywotá przybliżył/ do oycá słwego [...] wskazała/ áby [...] *SkarŻyw* 15; *SiebRozmyśl* E4v. *Cf Zwrot*.

przybliżyć się na kogo (3): wízákże to wiedźcie/ iż przybliżyło się ná was królestwo Boże. *BudNT Luc* 10/11, *Luc* 10/9; *WujNT Luc* 10/11.

W przeciwstawieniach: »przeminąć (4), przejść ... przybliżyć się« (5): Nocci przeminęła á dzień się przybliżył *BibRadz Rom* 13/12; *RejPosWstaw* [21²]v; *NiemObr* 16; *WerGość* 267; *WujNT Rom* 13/12 [*zawsze przekład tego samego tekstu*].

Frazy: »przybliżył się czas« = *appropinquavit tempus PolAnt, Vulg* [*szyk zmienny*] (6): Ktorys gdy się czas przybliżył náświetłzey męki twoiey/ [...] mówiłes żydom słukaiącym cie/ [...] *TarDuch* D5v; A gdy się przybliżył czas owoców/ połłał [*pan*] sługi słwoie do onych to winiarzow aby wzięli pożytki iego *MurzNT Matth* 21/34; *BibRadz Matth* 21/34; A gdy się przybliżył czas obietnice którą był

przysiągł Bog Abrahámowi; rozrodził się lud y rozmnożył w Egipcie *WujNT Act 7/17, Matth 21/34, Luc 21/8.*

»przybliżyła się godzina« = *appropinquavit hora Vulg (2):* á ono przybliżyła się godziná/ y Syn człowieczy będzie wydány do rąk grzeźników. *LatHar 693; WujNT Matth 26/45.*

»koniec się przybliżył« = *finis appropinquavit Vulg, PolAnt (4):* Aleć koniec wślyftkich rzeczy przybliży się. *Leop 1.Petr 4/7; BudNT 1.Petr 4/7; WujNT 1.Petr 4/7, s. 805 marg [zawsze przekład tego samego tekstu].*

»śmierć się przybliży« (1): Si autem mors adventet, Iesliby się przed tym śmierć przibliżyła. *Mącz 481b.*

Zwrot: »blisko się [komu] przybliżyć« (1): Stroycie pokutę/ vznawaycie się/ Abowiem gdy tak wczynicie/ blisko się wam przybliży Pan y święte krolestwo iego. *RejPos 276.*

W przen (1): nieboyże się Oycze á bądź do końcá męskiego fercá/ boć się iufz przybliżyła koroná [tj. męczeństwo] náłzá. *SkarŻyw 553.*

3. Wejść w stosunki rodzinne [czemu] (3): Iam przyiał ku twemu dworu/ żądaiąc się przybliżyć twemu rodu. *HistRzym 9, 103, 110v.*

*** *W dosłownym tłumaczeniu łac. appropinquare (1):* Pomazali testamenth iego [Boga] oddzieliło się od gniewu oblicze ie⁸⁰/ y przybliżyło się [*appropinquavit Vulg Ps 54/22*] fercze iego. *TarDuch A5v.*

Synonimy: 1. nadejść, przybyć, przymknąć się; 2. nadejść, nastać, nastąpić.

Formacje współrdzenne cf BLIŻYĆ SIĘ.

Cf PRZYBLIŻENIE, PRZYBLIŻENIE SIĘ

ALKa